

Geldstromen en wetten

voor mantelzorgers

Tot stand gekomen in het kader van het project RAAK-MKB Ontwerpen voor zorgverleners

Auteurs

Ing. K. Voortman-Overbeek; onderzoeker lectoraat Industrial Design (Saxion)

Redactie

Ir. K.M.M. van Beurden; lector Product Design (Saxion)

Ing. G.C.M. Van Os; docent/onderzoeker lectoraat Industrial Design (Saxion)

I.M. Bargeman; marketing en communicatie (Saxion)

Betrokken studenten

L. Voerman; stagiair lectoraat Industrial Design (Saxion)

© Saxion, september 2013 (versie 1.0)

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Inleiding	3
Hoofdstuk 1	4
1.1 Geldstromen en wetten	4
Hoofdstuk 2	6
2.1 Invloed van bezuinigingen en plannen kabinet op de thuis- en mantelzorg	6
Bronnen	8

Inleiding

Voor het ontwikkelen van producten en diensten voor mantelzorgers is het handig inzicht te hebben in de financiële geldstromen en wetten waar mantelzorgers mee te maken krijgen: welke geldstromen en wetten zijn er in de thuiszorg? Hoe lopen deze in relatie tot de mantelzorger en de cliënt? Welke vergoeding kan een mantelzorger of de cliënt waar de mantelzorger voor zorgt krijgen voor een hulpmiddel of dienst?

Door middel van deskresearch is er onderzoek gedaan naar de financiële voorzieningen in de thuiszorg. In dit document wordt een overzicht gegeven van de geldstromen en wetten die betrekking hebben op de thuiszorg waarmee mantelzorgers te maken krijgen (hoofdstuk 1). Ook wordt ingegaan op de invloed van de bezuinigingen en plannen van het kabinet op de thuis- en mantelzorg (hoofdstuk 2).

Hoofdstuk 1

1.1 Geldstromen en wetten

(Bron: Rijksoverheid, z.d.)

Er zijn veel wetten in de zorg. Hiervan zijn er een aantal van toepassing op de thuis- en mantelzorg. De wetten zijn vaak gericht op de cliënt, maar hebben indirect invloed op de praktijk van de mantelzorgers en professionele thuiszorgmedewerkers. Voor cliënten is er een wegwijzer beschikbaar aan de hand waarvan zij kunnen beoordelen voor welke vergoeding zij eventueel in aanmerking komen: 'Ik heb wat, krijg ik ook wat?' [1].

Figuur 0-1

Hieronder volgt een overzicht van de wetten die van toepassing zijn op de thuiszorg en waarmee mantelzorgers te maken kunnen krijgen:

Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ)

Zodra iemand in Nederland een zorgverzekering afsluit, is die persoon ook verzekerd voor de AWBZ. De AWBZ vergoedt medische kosten die niet onder de gewone zorgverzekering vallen. Onder de AWBZ valt ook de AWBZ-zorg, zoals persoonlijke verzorging, verpleging, begeleiding, verblijf in een instelling, kortdurend verblijf en behandeling. Om de mantelzorger te ontlasten kan de cliënt (tijdelijk) in een zorginstelling verblijven. Om AWBZ-zorg te ontvangen moet het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) een indicatie afgeven [2]. Het CIZ beoordeelt of mensen recht hebben op AWBZ-zorg. Om de beoordeling overal in het land hetzelfde te hebben gebeurt dit op basis van objectieve criteria, die een vertaling zijn van de richtlijnen van het ministerie van VWS. Het CIZ heeft vestigingen door het hele land [14].

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

De Wmo zorgt ervoor dat mensen met een beperking de voorzieningen, hulp en ondersteuning krijgen die ze nodig hebben om te kunnen blijven deelnemen aan de maatschappij. Cliënten krijgen via de Wmo bijvoorbeeld huishoudelijke hulp of een hulpmiddel zoals een rolstoel. Dit valt niet onder de AWBZ-zorg.

De Wmo wordt uitgevoerd door gemeenten, waarbij de gemeenten eigen accenten leggen. Gemeenten zijn verplicht beleid te maken over de ondersteuning van mantelzorg en vrijwilligerszorg. Dit is te vinden via het digitale zorgloket van iedere gemeente. In deze wet staat onder andere dat de overheid een uitkering toekent aan mantelzorgers, ter waardering van zijn of haar werk. [3]

Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg)

Mensen met een chronische ziekte of handicap hebben vaak extra kosten door hun aandoening. Bijvoorbeeld kosten voor langdurige hulp in het huishouden of het langdurig afnemen van geneesmiddelen voor chronische aandoeningen. Via de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) kunnen zij compensatie krijgen. Onder deze wet vallen ook arbeidsongeschikten. [4]

Persoonsgebonden budget (pgb)

Met het pgb kunnen zorgvragers zelf hun zorg 'inkopen'. Het pgb wordt betaald uit de AWBZ. Voor het ontvangen van zorg uit de AWBZ heeft de cliënt een AWBZ-indicatie nodig van het CIZ. Hierin staat of iemand zorg nodig heeft, welke zorg en hoeveel. Het zorgkantoor¹ stelt op basis van de indicatie vast welk bedrag iemand krijgt voor zorg. De cliënt of mantelzorger kan vervolgens zelf zorg regelen en betalen, of kiezen voor zorg in natura (zie verderop). Zelf zorg regelen geeft veel vrijheid. Een nadeel is echter dat de administratie door de zorgvrager of mantelzorger zelf moet worden bijgehouden. Ook moet men zelf de verantwoording naar het zorgkantoor regelen. Van het pgb kan eventueel ook de mantelzorger betaald worden, mits deze zorg verleend waarvoor het pgb bedoeld is. [5]

Zorg in natura

Dit is de hulp die zorginstellingen leveren, bijvoorbeeld thuiszorgorganisaties. De zorgaanbieder bepaalt welke zorg en hoe men de zorg krijgt. De zorgaanbieder levert de zorg en regelt de administratie daaromheen. [5]

Mantelzorgcompliment

Het mantelzorgcompliment is een vergoeding voor mantelzorgers als teken van waardering. Dit is een bedrag van € 200,= per jaar (in 2013) en kan voor één mantelzorger worden aangevraagd. Om als zorgvrager het mantelzorgcompliment aan te vragen voor de mantelzorger moet de zorgvrager een indicatie hebben voor AWBZ-zorg aan huis. Deze indicatie moet afgegeven zijn door CIZ of Bureau Jeugdzorg, moet gelden voor minimaal 53 weken en op of na 1 augustus 2009 zijn afgegeven. [6]

Tegemoetkoming ouders van thuiswonende gehandicapte kinderen (TOG)

Deze regeling geeft financiële ondersteuning aan ouders met een lichamelijk of verstandelijk gehandicapt kind. Voor deze regeling moet het kind een AWBZ-indicatie hebben van minimaal 10 uur per week. De TOG bedraagt € 215,80 per kwartaal (2013). [7]

¹ Zorgkantoren zijn aangesloten bij een zorgverzekeraar en zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de AWBZ.

Hoofdstuk 2

2.1 Invloed van bezuinigingen en plannen kabinet op de thuis- en mantelzorg

(Bron: Rijksoverheid, z.d.)

De komende jaren wordt er veel bezuinigd. Hieronder volgt een overzicht van bezuinigingen en plannen van het kabinet die van invloed zullen zijn op de thuis- en mantelzorg.

AWBZ en Wmo in de toekomst

Het kabinet wil de AWBZ vanaf 2015 ingrijpend veranderen. Alleen de zwaarste, langdurige zorg wordt dan nog vergoed uit de AWBZ. Lichtere vormen van AWBZ-zorg gaan naar gemeenten of worden geregeld via de zorgverzekering. De taakverdeling ziet er vanaf 2015 zo uit:

- **Gemeenten: zorg aan huis.**
Gemeenten gaan zorgen voor de begeleiding en persoonlijke verzorging aan huis. Deze taken vallen dan onder de Wmo. Alleen bij een laag inkomen wordt huishoudelijke hulp nog door de gemeente betaald.
- **Zorgverzekeraars: medische zorg.**
Medische zorg, zoals verpleging en langdurige geestelijke gezondheidszorg, wordt geregeld via de zorgverzekering.
- **Rijksoverheid: langdurige zorg.**
De Rijksoverheid blijft verantwoordelijk voor de langdurige zorg. Hierbij gaat het om zwaardere zorg voor ouderen en gehandicapten in instellingen. Die zorg blijft vergoed uit de AWBZ. Cliënten gaan wel een hogere eigen bijdrage betalen. [8]

Wtcg (Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten)

Bepaalde regelingen die onder de Wtcg vallen worden naar verwachting per 2014 afgeschaft. Inkomenscompensatie voor (gedeeltelijk) arbeidsongeschikten en korting op eigen bijdrage bij extramurale zorg blijven bestaan. [9]

Persoongebonden budget

Vanaf 2013 is er extra geld voor het pgb vanuit de AWBZ. Daardoor komen meer mensen dan in 2012 in aanmerking voor een pgb. Vanaf 2014 krijgen cliënten het pgb niet meer op hun eigen rekening gestort. Een nog nader te bepalen organisatie gaat de budgetten beheren. De cliënt geeft de organisatie opdracht om een betaling aan zijn zorgverlener te voldoen. [10]

TOG (Tegemoetkoming ouders van thuiswonende gehandicapte kinderen)

Het kabinet wil in 2015 de TOG afschaffen. Komende tijd wordt dit plan uitgewerkt. [7]

Zorgtoeslag

Sinds 1 januari 2013 is de zorgtoeslag veranderd. Huishoudens met lage inkomens krijgen meer toeslag en huishoudens met hoge inkomens krijgen minder of geen toeslag meer. De maximale zorgtoeslag is gestegen. [11]

Zorg regelen wordt in de toekomst eenvoudiger

De overheid probeert het regelen van zorg en de bureaucratie in de AWBZ-zorg eenvoudiger te maken:

- Bij de aanvraag van een AWBZ-indicatie kan het CIZ advies krijgen van zorgaanbieders, omdat zij veel kennis over hun cliënten hebben. Cliënten of mantelzorgers hoeven zo niet dubbel informatie aan te leveren, men weet eerder waar men aan toe is en de zorg wordt eerder geleverd. Digitale aanvraag is mogelijk.
- Tot en met 2014 loopt er vanuit het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) het experiment 'regelarme zorginstellingen'. Een aantal zorgorganisaties werken hieraan mee door regelarm te werken. Door bepaalde regels af te schaffen is er minder tijd voor administratie nodig, waardoor er meer tijd voor de cliënt ontstaat. Op de website www.invoorzorg.nl zijn de ontwikkelingen te volgen.
[12] en [13]

Bronnen

- [1] Rijksoverheid (2012). *Ik heb wat, krijg ik ook wat? Wegwijzer bij kosten van handicap of ziekte*. Den Haag: Ministerie Volksgezondheid, welzijn en sport.
- [2] Rijksoverheid (z.d.). Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ). Den Haag: Rijksoverheid. Verkregen op 5 juli, 2013, van <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/algemene-wet-bijzondere-ziektekosten-awbz>
- [3] Rijksoverheid (z.d.). *Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)*. Den Haag: Rijksoverheid. Verkregen op 5 juli, 2013, van <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/wet-maatschappelijke-ondersteuning-wmo>
- [4] Rijksoverheid (z.d.). *Tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg)*. Den Haag: Rijksoverheid. Verkregen op 5 juli, 2013, van <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/tegemoetkoming-chronisch-zieken-en-gehandicapten-wtcg>
- [5] Rijksoverheid (z.d.). *Persoonsgebonden budget (pgb)*. Den Haag: Rijksoverheid. Verkregen op 5 juli, 2013, van <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/persoonsgebonden-budget-pgb>
- [6] Rijksoverheid (z.d.). *Hoe kan ik een mantelzorgcompliment aanvragen?* Den Haag: Rijksoverheid. Verkregen op 5 juli, 2013, van <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/mantelzorg/vraag-en-antwoord/hoe-kan-ik-een-mantelzorgcompliment-aanvragen.html>
- [7] Rijksoverheid (z.d.). *Wanneer kom ik in aanmerking voor de tegemoetkoming ouders van thuiswonende gehandicapte kinderen (TOG)?* Den Haag: Rijksoverheid. Verkregen op 5 juli, 2013, van <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gehandicapten/vraag-en-antwoord/wanneer-kom-ik-in-aanmerking-voor-de-tegemoetkoming-ouders-thuiswonende-gehandicapte-kinderen-tog.html>
- [8] Rijksoverheid (z.d.). *Ontwikkelingen in de AWBZ*. Den Haag: Rijksoverheid. Verkregen op 5 juli, 2013, van <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/algemene-wet-bijzondere-ziektekosten-awbz/ontwikkelingen-in-de-awbz>
- [9] Rijksoverheid (z.d.). *Compensatieregelingen in de toekomst*. Den Haag: Rijksoverheid. Verkregen op 8 juli, 2013, van <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/tegemoetkoming-chronisch-zieken-en-gehandicapten-wtcg/compensatieregelingen-in-de-toekomst>
- [10] Rijksoverheid (z.d.). *Veranderingen persoonsgebonden budget*. Den Haag: Rijksoverheid. Verkregen op 8 juli, 2013, van <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/persoonsgebonden-budget-pgb/veranderingen-persoonsgebonden-budget>
- [11] Rijksoverheid (z.d.). *Veranderingen zorgtoeslag 2013*. Den Haag: Rijksoverheid. Verkregen op 8 juli, 2013, van <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/zorgtoeslag/veranderingen-zorgtoeslag-2013>
- [12] Rijksoverheid (z.d.). *AWBZ: eenvoudiger en minder regels*. Den Haag: Rijksoverheid. Verkregen op 8 juli, 2013, van <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/algemene-wet-bijzondere-ziektekosten-awbz/awbz-eenvoudiger-en-minder-regels>
- [13] In voor zorg! (24 april 2013). *Regelarm*. Verkregen op 8 juli, 2013, van <http://www.invoorzorg.nl/ivzweb/experimentregelarm.html>
- [14] *Over het CIZ*. Verkregen op 17 september, 2013, van <http://www.ciz.nl/over-het-ciz>